Lietas arhīva Nr. CA-0420-22/7
ECLI:LV:ZAT:2022:1230.C73539221.12.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2022.gada 30.decembrī

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese referente Daina Baltā
tiesnese Marianna Terjuhana
tiesnesis Aigars Sniedzītis
ar tiesas sēdes sekretāri Kristīni Veidemani

piedaloties videokonferences režīmā prasītājai /pers. A/, atbildētājas /pers. B/ pilnvarotajam pārstāvim un juridiskās palīdzības sniedzējam advokātam Dāvim Volksonam

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. C/ un /pers. B/ par parāda piedziņu ar trešo personu Zemgales apgabaltiesas iecirkņa Nr.114 zvērinātu tiesu izpildītāju Pārslu Bērziņu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2022.gada 6.jūlija papildspriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 11.maija spriedumu daļēji apmierināta /pers. A/ prasība pret /pers. C/ un /pers. B/ par parāda piedziņu. Tiesa nosprieda:

Piedzīt no /pers. C//pers. A/labā neatmaksāto aizdevuma pamatsummu 78571, 43*euro* un tiesāšanās izdevumus – samaksāto valsts nodevu 1996, 82*euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8, 57*euro*, kopā 80576, 82*euro*.

Sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā piespriestās summas ir ieskaitāmas /pers. A/ norēķinu kontā Nr./konta numurs/.

Noraidīt prasību daļā par parāda piedziņu no /pers. B/.

Noteikt /pers. C/ tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no piedzītās summas 80576, 82*euro*.

Noteikt /pers. C/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

[2] Lietā saņemts atbildētājas /pers. B/ pilnvarotā pārstāvja advokāta Dāvja Volksona pieteikums par papildsprieduma taisīšanu (lietas 121.-122.lapa), norādot, ka tiesa spriedumā nav izlēmusi jautājumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu.

[3] Ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 6.jūlija papildspriedumu (lietas 133.-134.lapa) apmierināts atbildētājas /pers. B/ pilnvarotā pārstāvja advokāta Dāvja Volksona pieteikums par papildsprieduma taisīšanu lietā. Tiesa nosprieda:

Piedzīt no /pers. A/ par labu /pers. B/ ar lietas vešanu saistītos izdevumus 500 *euro*, maksājumu veicot uz /pers. B/ bankas kontu ASSwedbank, Nr./konta numurs/.

Noraidīt /pers. B/ lūgumu par izdevumu advokāta palīdzības samaksai 1000 *euro* piedziņu.

Noteikt /pers. A/ termiņu papildsprieduma labprātīgai izpildei 10dienas pēc sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Noteikt /pers. B/ tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no piedzītās summas 500 *euro*.

Papildspriedums pamatots ar turpmāk minētiem motīviem.

[3.1] Ņemot vērā, ka tiesa spriedumā nav izlēmusi jautājumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu atbildētājai /pers. B/, atzīstams, ka ir pamats taisīt lietā papildspriedumu.

Civilprocesa likuma 44.panta trešā daļa noteic, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

[3.2] Ar spriedumu tiesa ir noraidījusi prasību daļā par parāda piedziņu no /pers. B/.

Atbildētājas pilnvarotais pārstāvis 2022.gada 31.janvāra tiesas sēdē iesniedza rēķinu par advokāta pakalpojumiem 1500*euro*, kā arī /pers. B/ bija pieteikusi lūgumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu.

Lietā ir iesniegts zvērinātas advokātes Santas Libertes orderis Nr.85/2022 par pārstāvību lietā (lietas 87.lapa).

[3.3] Atzīstams, ka izskatot lietu, nav izlemts jautājums par ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu atbildētājai /pers. B/, un tālab šis jautājums izlemjams ar papildspriedumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 201.pantu.

[3.4] Kā redzams no lietas materiāliem, atbildētājas pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Santa Liberte pārstāvējusi atbildētāju pirmās instances tiesas sēdē 2022.gada 31.janvārī.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 33.panta trešās daļas 1.punktam izdevumi par advokāta palīdzību ir ar lietas vešanu saistītie izdevumi un tiem piemērojami Civilprocesa likuma 44.panta nosacījumi.

Lietā konstatējams, ka celtā prasība ir mantiska rakstura prasība ar prasības summu 78571, 43*euro*.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktu atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa pārsniedz 57001 *euro*, – to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 5 procentiem no prasījumu

apmierinātās daļas.

Līdz ar to ir pamats atzīt, ka tiesības uz ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzību ir tam, kuram par labu ir lietas iznākums, un prasītājam, kurš nepamatoti ierosinājis strīdu, jāatlīdzina atbildētājam ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Ievērojot to, prasītājam ir pienākums atlīdzināt atbildētājai ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai.

Konkrētajā gadījumā, neatlīdzinot atbildētājai ar lietas vešanu saistītos izdevumus, būtu pārkāpts taisnības princips.

[3.5] Par advokāta lietas vešanu atbildētāja ir samaksājusi 1500 *euro*, kas apstiprinās ar 2022.gada 28.janvāra rēķinu Nr.49/2022 (lietas 91.lapa).

[3.6] Ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, ka lieta nav apjomīga, kā arī to, ka zvērināta advokāte piedalījās vienā tiesas sēdē, kurā pēc atbildētājas pārstāves lūguma tika lemts jautājums par trešās personas pieaicināšanu lietā, uzskatāms, ka pie šādiem apstākļiem izdevumi advokātes palīdzības sniegšanai ir nesamērīgi lieli.

Ņemot vērā lietas sarežģītību un apjomu, tiesas sēžu skaitu, piemērojot taisnīguma un samērīguma principu, ir pamats saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu samazināt šo atlīdzināmo izdevumu apmēru, to nosakot 500*euro*.

Pamatojoties uz minēto atzīstams, ka no prasītājas par labu atbildētājai piedzenami izdevumi advokāta palīdzības samaksai 500 *euro*, tādejādi daļēji noraidot atbildētājas lūgumu par izdevumu advokāta palīdzības samaksai.

[3.7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda arī tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.panta noteikumiem ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (844.p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

Civillikuma 1756.pants noteic, ka pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu vai uz likumu.

Atbilstoši Civillikuma 1765.panta pirmajai daļai procentu apmērs cieši jānosaka aktā vai darījumā. Ja tas nav darīts, kā arī tajā gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, tas ir, seši procenti no simta gadā.

Saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu, Civilprocesa likuma 195.pantu, 2021.gada 15.decembra Senāta civillietu departamenta senatoru kopsapulces lēmumā noteikto atbildētājai nosakāmas tiesības līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% gadā no visas piedzītās summas.

Saskaņā ar Civillikuma 1763.pantu procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

[3.8] Ievērojot Civilprocesa likuma 204.[1] panta noteikumus, /pers. A/ nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas pēc sprieduma likumīgā spēkā stāšanās.

[4] Ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 20.jūlija lēmumu (lietas 140.lapa) labota pieļautā pārrakstīšanas kļūda Zemgales rajona tiesas 2022.gada 11.maija sprieduma rezolutīvās daļas piektajā rindkopā, to izsakot sekojošā redakcijā:

Noteikt /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus 6% (sešus procentus) gadā no piedzītās summas 80576,82 *euro* (astoņdesmit tūkstoši pieci simti septiņdesmit seši euro 82 centi).

[5] Par Zemgales rajona tiesas 2022.gada 6.jūlija papildspriedumu daļā, ar kuru tika noraidīts /pers. B/ prasījums par izdevumu advokāta palīdzības samaksai 1000*euro* piedziņu, apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājas /pers. B/ pārstāvis advokāts Dāvis Volksons (lietas 151.-152.lapa), lūdzot apelācijas instances tiesai šos izdevumus piedzīt no prasītājas atbildētājas labā.

Apelācijas sūdzība motivēta ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa nepamatoti nav piemērojusi Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktu.

Izskatāmajā lietā prasības summa ir 78571, 43*euro*, tādejādi maksimālais apmērs ir 3928, 57*euro*. Tomēr ņemot vērā, ka lieta ir izskatīta tikai pirmās instances tiesā, puse no tā jeb 1964,28 *euro*.

/pers. B/ ir pieteikusi lūgumu par 1500 *euro* piedziņu, tādējādi minētie izdevumi nav pārsnieguši maksimālo apmēru un ir jāpiedzen pilnā apmērā.

[5.2] Tiesa ir nepamatoti piemērojusi Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu, samazinot piedzenamo izdevumu apmēru.

Senāta judikatūrā ir nostiprināts, ka tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta piektajai daļai lemj par nepieciešamību noteikt mazāku apmēru, kādā atlīdzināmi izdevumi advokāta palīdzības samaksai, pēc lietas dalībnieka iniciatīvas. Tiesa pēc savas iniciatīvas minēto jautājumu var izlemt vienīgi tad, ja pastāv īpašs izņēmuma gadījums no dispozitivitātes un sacīkstes principiem, kas tiesai jāmotivē.

Izskatāmajā lietā nav konstatējams nedz pretējās puses lūgums par atlīdzināmo izdevumu apmēra samazinājumu, nedz īpašs izņēmuma gadījums, nedz arī tiesas motivējums, ka šāds gadījums varētu būt konstatējams.

[5.3] Tiesa nav ievērojusi Civilprocesa likuma 189.panta trešo daļu.

Papildspriedumā tiesa ir formāli minējusi, ka zvērināta advokāte Santa Liberte ir piedalījusies vienā tiesas sēdē. Tomēr tiesa nav ņēmusi vērā, ka zvērināta advokāte ir tikusi pieaicināta pārstāvēt /pers. B/ konkrētā tiesas sēdē zvērinātu advokātu sadarbības ietvaros. Kopā ar zvērinātu advokātu Santu Liberti pārstāvību ir īstenojis arī zvērināts advokāts Dāvis Volksons, kurš atsevišķu rēķinu nav iesniedzis, jo iepriekš piesauktā apmērā ietilpst atlīdzība arī par viņa paveikto darbu.

Lietā ir notikušas vairākas sēdes. Turklāt abiem zvērinātiem advokātiem bija nepieciešams iepazīties ar materiāliem un sniegt juridisko palīdzību, kā arī gatavot procesuāltiesiskos dokumentus arī ārpus tiesas sēdēm. Advokātu izdevumu sadale sadarbības ietvaros un attiecībās ar klientu neietilpst tiesas vērtēšanas kompetencē. Tieši tādēļ, lai izslēgtu šādas vērtēšanas iespējamību un nepieciešamību, likumdevējs ir noteicis konkrētu atlīdzināmo izdevumu apmēru.

Formāli piesauktā viena tiesas sēde liecina par to, ka tiesa nav objektīvi izvērtējusi lietas apstākļus unnbsp; kopumā sniegtās juridiskās palīdzības apmēru.

[5.4] Tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 1.panta pirmo daļu un tajā ietverto principu, ka ikvienai personai ir tiesības uz savu tiesību aizsardzību tiesā. Pastāv liela iespējamība, ka izvēloties aizsargāt savas tiesības bez advokāta palīdzības, lietas iznākums būtu pretējais un sūdzības iesniedzējas tiesības tiktu nepamatoti aizskartas, jo persona bez juridiskām zināšanām nebūtu minējusi noilgumu un prekluzīva termiņa notecējumu kā pamatu prasības noraidīšanai.

Persona, kuras tiesības un intereses ir aizskartas ar nepamatoti celto prasību, nedrīkst tikt nostādīta tādā stāvoklī, kad ar lietas vešanu atlīdzināmo izdevumu apmērs kļūst neprognozējams un atkarīgs no tiesas subjektīvā izvērtējuma.

[6] Prasītāja/pers. A/ savos rakstveida paskaidrojumos (lietas 159.-165.lapa) norādījusi, ka apelācijas sūdzība nav pamatota turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[6.1] /pers. B/ pretēji likuma prasībām pieteikumā par maksātnespēju saistības pret prasītāju ļaunprātīgi nenorādīja, faktiski apzināti maldināja gan tiesu, gan maksātnespējas administratoru. Līdz ar to šis parāds netika iekļauts saistību dzēšanas plānā, un /pers. B/ saistība pret prasītāju nav tikusi

dzēsta.

[6.2] Lietā ir iesniegts zvērinātas advokātes Santas Libertes orderis Nr. 85/2022 par pārstāvību lietā, taču viņa rēķinu par juridiskās palīdzības apmēru nav iesniegusi. Uz viņas veiktajām darbībām nav norādes atbildētājas pilnvarotās personas rēķinā. Līdz ar to apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nav pamatoti, jo tiesai nav jāvērtē apstākļi, par kuriem nav iesniegti attiecīgi pierādījumi, bet advokātu sniegtās juridiskās palīdzības apjomīguma pakāpe no rēķiniem nav izsecināma.

[6.3] Ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, ka lieta nav apjomīga, kā arī to, ka zvērināta advokāte piedalījās vienā tiesas sēdē, kurā pēc atbildētājas pārstāves lūguma tika lemts jautājums par trešās personas pieaicināšanu lietā, tiesa pareizi uzskatījusi, ka šādos apstākļos izdevumi advokātes palīdzības sniegšanai ir nesamērīgi lieli un ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu ir samazināmi šo atlīdzināmo izdevumu apmēru, to nosakot 500 *euro* apmērā.

[7] Ar Zemgales apgabaltiesas tiesneses 2022.gada 14.septembra lēmumu ierosināta apelācijas tiesvedība un lieta nolikta izskatīšanai apelācijas instances tiesas sēdē.

[8] Apelācijas instances tiesas sēdē nav ieradies atbildētājs /pers. C/ unnbsp; trešā persona zvērināta tiesu izpildītāja Pārsla Bērziņa. Par tiesas sēdes vietu un laiku paziņots likumā noteiktā kārtībā.

Lietā saņemts iesniegums no trešās personas tiesu izpildītājas Pārslas Bērziņas ar lūgumu lietu skatīt bez viņas klātbūtnes.

No Tiesu informācijas sistēmā atrodamās ziņām secināms, ka atbildētājs /pers. C/ ir miris.

Noskaidrojot ieradušos lietas dalībnieku viedokli, ņemot vērā, ka pirmās instances tiesa spriedums attiecībā pret /pers. C/ ir stājies likumīgā spēkā un apelācijas sūdzība neattiecas uz atbildētāju /pers. C/, Civillietu tiesas kolēģija nolēma skatīt lietu pēc būtības.

Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotais pārstāvis advokāts Dāvis Volksons uzturēja apelācijas sūdzību atbilstoši tajā norādītajiem argumentiem, neizvirzot prasījumu piedzīt no prasītājas par labu atbildētājai izdevumus advokāta palīdzības samaksai par apelācijas sūdzības sagatavošanu 605*euro*.

Prasītāja/pers. A/ tiesas sēdē lūdza noraidīt apelācijas sūdzību pamatojoties paskaidrojumos par apelācijas sūdzību izvirzītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[9] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, apelācijas sūdzības argumentus, prasītājas un atbildētājas pilnvaroto pārstāvju paskaidrojumus, secina, ka apelācijas sūdzība ir apmierināma.

[9.1] Civilprocesa likuma 426.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Puses pirmās instances tiesas spriedumu nav pārsūdzējušas. Tāpat nav pārsūdzēts pirmās instances tiesas papildspriedums daļā, ar kuru no /pers. A/ par labu /pers. B/ piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 500*euro* un noteiktas /pers. B/ tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6% gadā no piedzītās summas 500*euro*.

Ievērojot Civilprocesa likuma 203.panta otro daļu pirmās instances tiesas spriedums un papildspriedums tā nepārsūdzētajā daļā stājies likumīgā spēkā.

Lieta apelācijas kārtībā tiek izskatīta sakarā ar atbildētājas /pers. B/ apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2022.gada 6.jūlija papildspriedumu daļā, ar kuru noraidīts /pers. B/ lūgumu par izdevumu advokāta palīdzības samaksai 1000 *euro* piedziņu.

[9.2] Civillietu tiesas kolēģija uzskata par pamatotiem argumentus apelācijas sūdzībā par atlīdzināmo ar lietas vešanu saistīto izdevumu apmēru.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta trešās daļas noteikumiem, ja prasība noraidīta, tad ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta 1. [1]nbsp;daļu par šī panta pirmās daļas 1.punktā minēto atlīdzināmo izdevumu faktisko apmēru uzskata gan izdevumus, kuri jau ir samaksāti, gan izdevumus, par kuriem saskaņā ar advokāta un puses vienošanos par juridiskās palīdzības sniegšanu ir izrakstīts rēķins.

Satversmes tiesa atzinusi, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai ietilpst tiesību uz brīvu pieeju tiesai tvērumā, kas ir viens no taisnīgas tiesas elementiem, un jēdziena "brīva pieeja tiesai" saturā ietilpst arī tiesas noteikts puses pienākums konkrētā apmērā atlīdzināt izdevumus advokāta palīdzības samaksai (sk. *Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2014.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr. 2013-04-01 19.1.punktu, 2015.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-31- 01 9.punktu*).

Likumdevējs jau ir novērtējis, kas vairumā lietu ir taisnīga atlīdzība pusei par izdevumiem, kas tai radušies sakarā ar advokāta sniegto palīdzību. Savukārt 44.panta piektajā daļā paredzētās tiesības samazināt likumdevēja noteikto atlīdzināmo izdevumu apmēru saprotamas kā tiesas iespēja novērst tos izņēmuma gadījumus, kad likumdevēja noteiktā taisnīgā atlīdzība šajā tiesību normā paredzēto iemeslu dēļ tomēr neatbilst taisnīguma un samērīguma principiem (sk. *Senāta 2020.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr.C12193319, SKC-974/2020 8.3.2.punktu*).

Kā atzīts juridiskajā literatūrā, "puse, kura zaudējusi procesā, atzīstama par tādu, kas nepamatoti izvairījusies no citas personas tiesību ievērošanas un izraisījusi nepieciešamību griezties tiesā. Tādēļ ir loģiski, ka tai jānes ar to saistītie izdevumi. Tiesas izdevumi, ko segusi puse, kuras labā taisīts spriedums, uzskatāmi par puses zaudējumiem to plašākā izpratnē" (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 146.lpp.*).

[9.3] No lietas materiāliem izriet, ka atbildētājai /pers. B/ juridisko palīdzību lietā sniedza zvērināta advokāte Santa Liberte un zvērināts advokāts Dāvis Volksons.

Advokāta Dāvja Volksona pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai atbildētājai /pers. B/ pirmās instances tiesā apliecina 2021.gada 29.septembra orderis Nr.44/2021 (lietas 63.lapa).

Advokātes Santas Libertes pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai atbildētājai /pers. B/ pirmās instances tiesā apliecina 2022.gada 28.janvāra orderis Nr.85/2022 (lietas 87.lapa).

[9.4] Kā izriet no 2022.gada 31.janvāra pirmās instances tiesas sēdes protokola, atbildētājas pilnvarotā pārstāve advokāte Santa Liberte iesniedza lietā 2022.gada 28.janvāra rēķinu Nr.49/2022 ar norādīto pakalpojuma saņēmēju /pers. B/ par 1500 *euro* saistībā ar Vienošanos Nr.472, juridisko palīdzību un pārstāvību civillietā Nr.C73539221 (lietas 91.lapa).

No Zemgales rajona tiesas 2022.gada 31.janvāra sēdes protokola izriet, ka prasītājas pusei nebija iebildumu par iepriekš minētā rakstveida pierādījuma pievienošanu lietas materiāliem.

Atbildētājas pilnvarotais pārstāvis advokāts Dāvis Volksons atsevišķu rēķinu lietā nav iesniedzis.

[9.5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu tiesa var noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai,

ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī ievērojot objektīvos ar lietu saistītos apstākļus, it īpaši lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, tiesas sēžu skaitu lietas izskatīšanas laikā, un tiesu instanci, kurā prasība tiek izskatīta.

Judikatūrā pausta atziņa, ka tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta piektajai daļai lemj par nepieciešamību noteikt mazāku apmēru, kādā atlīdzināmi izdevumi advokāta palīdzības samaksai, pēc lietas dalībnieka iniciatīvas. Tiesa pēc savas iniciatīvas minēto jautājumu var izlemt vienīgi tad, ja pastāv īpašs izņēmuma gadījums no dispozitivitātes un sacīkstes principiem, kas tiesai jāmotivē (sk. *Senāta 2020.gada 4.novembra spriedumu lietā Nr. SKC-974/2020 (C12193319*).

Minētā norma, kā to norādījusi Satversmes tiesa, paredz tiesas tiesības, nevis pienākumu noteikt mazāku atlīdzināmo izdevumu apmēru. Atbilstoši šai normai tiesa ir tiesīga, izvērtējot konkrētās lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, spriest, vai pieprasītais atlīdzināmo izdevumu apmērs atbilst taisnīguma un samērīguma principam, tomēr tā imperatīvi nenoteic tiesai pienākumu vienmēr vērtēt atlīdzināmo izdevumu apmēru. Šādā gadījumā apstrīdētajai normai zustu jēga, jo tiesai vairs nebūtu saistošs tajā noteiktais atlīdzināmo izdevumu apmēra ierobežojums (sk. *Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2015.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.2014-31-01 17.2.punktu*).

Civillietu tiesas kolēģija turpmāk norādīto iemeslu dēļ piekrīt apelācijas sūdzības iesniedzējam, ka šajā lietā tiesai nebija pamata Civilprocesa likuma 44.panta piektās daļas piemērošanai.

Vieni no civilprocesa pamatprincipiem ir dispozitivitāte un sacīkste.

Dispozitivitātes princips nodrošina lietas dalībnieku personīgās iniciatīvas tiesības, kā arī tiesības brīvi izvēlēties procesuālos līdzekļus savu interešu aizstāvībai, un tiesa nav ieinteresēta kādas puses interešu aizsardzībā (sk. *Senāta Civillietu departamenta 2018.gada 6.decembra sprieduma lietā Nr.SKC-292/2018 (C15233015) 7.1.punktu*). "Personīgās iniciatīvas tiesību un tiesību brīvi rīkoties ar dažādiem aizstāvēšanās līdzekļiem procesā mēdz saukt par dispozitivitāti vai prāvnieku personīgo autonomiju (..). Kas grib izlietot savas tiesības, tam par to pašam jārūpējas (..). Dispozitivitātes princips guļ civilprocesa pamatā (..)" (sk. *Dr. jur. Vladimirs Bukovskis. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: autora izdevums, 1933, 233.-234.lpp*.).

Sacīkstes princips izriet no dispozitivitātes principa un ir ietverts Civilprocesa likuma 10.pantā: puses realizē savas procesuālās tiesības sacīkstes formā, un sacīkste notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības šajā likumā noteiktajā kārtībā.

Atkāpes no šiem principiem piemērojamas vienīgi izņēmuma gadījumos, kad tie noteikti likumā vai kad nepieciešams novērst pamattiesību būtisku aizskārumu. Pēdējā gadījumā tiesai šādas atkāpes īpaši jāmotivē.

Civillietu tiesas kolēģija piekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka Civilprocesa likuma 44.panta piektā daļa neparedz nedz tiesas tiesības, nedz tiesas pienākumu pēc savas iniciatīvas visās lietās vērtēt šajā tiesību normā norādītos apstākļus, kas var būt par pamatu noteikt mazāku apmēru atlīdzināmiem izdevumiem advokāta palīdzības samaksai. Tas darāms tad, ja uz tādu nepieciešamību norādījis kāds lietas dalībnieks, ja vien nepastāv kāds īpašs izņēmuma gadījums no dispozitivitātes un sacīkstes principiem, kas tiesai jāmotivē.

No papildsprieduma redzams, ka ne prasītāja, ne viņas pārstāvis iebildumus par pieteikumu par papildsprieduma taisīšanu jautājumā par izdevumu piedziņu advokāta palīdzības samaksai nav izteikuši. Līdz ar to pirmās instances tiesai pēc savas iniciatīvas nebija pamata lemt par advokāta palīdzības samaksas izdevumu samazināšanu, un apelatora arguments, ka tiesa nepamatoti piemērojusi Civilprocesa likuma 44.panta piekto daļu, ir pareizs, jo īpašs izņēmuma gadījums no dispozitivitātes un sacīkstes principiem izskatāmajā lietā nav konstatējams.

[9.6] Izvērtējot prasītājas iebildumus pret atlīdzināmo izdevumu par lietā saņemto advokāta palīdzību apmēru, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tie nerada pamatu noteikt samaksai mazāku, nekā likumā paredzēts, apmēru.

Izvērtējot advokāta rēķinos norādīto informāciju, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka tā atbilst lietā veiktajām procesuālajām darbībām. Lietā atbildētājas pārstāvji klātienē piedalījās divās tiesas sēdēs, kurās lieta tika skatīta pēc būtības, atbildētāja ar advokātu palīdzību ir sniegusi lietā paskaidrojumus uz prasību, pieteikusi lūgumu par trešās personas pieaicināšanu lietā, ir sagatavojusi un iesniegusi lietā pierādījumus, kā arī advokāti ir ieguldījuši intelektuālās zināšanas. Tāpat jāņem vērā, ka lieta ir izskatīta pēc būtības, un prasība pret /pers. B/ tika noraidīta.

Ņemot vērā minēto, attiecīgi secināms, ka atbildētājai atlīdzināšanai pieteiktie izdevumi par advokāta palīdzību visā tiesas procesā, ir samērīgi ar sniegto juridisko palīdzību un ir mazākā apmērā, nekā likumdevējs atzinis par iespējamu atlīdzināt.

[9.7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktā noteikto izdevumi advokāta palīdzības samaksai atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 5 procentiem no prasījumu apmierinātās (noraidītās) daļas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta ceturto daļu, ja prasība ir izskatīta tikai pirmās instances tiesā, atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai nedrīkst pārsniegt 50 procentus no panta pirmajā daļā noteiktā maksimālā atlīdzības apmēra.

Pirmās instances tiesā noteiktais atlīdzināmo izdevumu apmērs – 500*euro* par labu atbildētājai ir ievērojami mazāks par likumā noteikto apmēru.

Civillietu tiesas kolēģija pievienojas apelācijas sūdzībā norādītajam, ka atbildētājas izdevumi 1500*euro* nav pārsnieguši likumā noteikto maksimālo apmēru un ir piedzenami pilnībā.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija minētos izdevumus vērtē kā pamatotus un samērīgus, kas secīgi izslēdz Civilprocesa likuma 44.panta piektās daļas piemērošanu.

Turklāt norādāms, ka pirmās instances tiesa papildspriedumā nav pienācīga pamatojuma tam, kādēļ advokāta izdevumu apmērs tiek samazināts par 1000 *euro*.

Tādējādi no prasītājas /pers. A/ atbildētājas /pers. B/ labā papildus, ar pirmās instances tiesas papildspriedumu piedzītajiem 500*euro,* piedzenami izdevumi advokāta palīdzības samaksai 1000*euro*, kas atbilst Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktā noteiktajam izdevumu apmēram.

[9.8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu, Civillikuma 1756., 1759.panta 1.punktu un 1765.panta otro daļu ir pamats noteikt atbildētājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6% gadā no piespriestās, bet nesamaksātās summas.

[9.9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 434.panta ceturtajai daļai, 204. [1]nbsp;pantam prasītājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmo daļu, (1[1]) daļu, trešo daļu, 430., 432.- 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 1000*euro*, maksājumu veicot uz /pers. B/ bankas kontu AS Swedbank, Nr./konta numurs/.

Noteikt /pers. A/, personas kods /personas kods/, termiņu ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei – 10 dienas no sprieduma

spēkā stāšanās dienas.

Noteikt /pers. B/ tiesības līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6% (seši procenti) gadā no piespriestās, bet vēl nepiedzītās summas, nosakot, ka procentu pieaugums apstājas, kad tas sasniedzis kapitāla lielumu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Zemgales apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese D. Baltā
Tiesnese M. Terjuhana
Tiesnesis A. Sniedzītis

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.
Dokumenta oriģināls glabājas Tiesu informācijas sistēmā.